

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף סד

שנאמר ובנים לא היו להם: למרות שחטאם של נדב ואביהו היה שהקריבו את זרה – אילו היו להם ילדים הם לא היו מתים.

משנה: אינו רשאי ליבטל: ממצות פרה ורביה, ולכן הוא צריך להתחתן עם אישה אחרת (ויכול להוסיף אותה על הראשונה, או לגרש את הראשונה).

גירשה מותרת להינשא לאחר: משום שעדיין לא ברור שהיא 'עקרה' ויתכן שהראשון לא זכה להיבנות ממנה (בגלל עוונותיו, ויתבאר בגמרא).

גמרא: ללמדך שאין ישיבת חו"ל עולה לו מן המנין: שהרי אברהם חי עם שרה שנים רבות בארץ פדן ארם, ורק כאשר עלה לארץ ישראל ועברו עוד עשר שנים הוא נשא את הגר. הטעם ששנות חו"ל אינן מן המנין משום שיש לחוש שהעוון של ישיבת חו"ל גרם לו שלא להוליד. מכאן לומדת הגמרא לכל סיבה שמונעת מהם את ההריון כגון מחלה, שלא מחשיבים את זמן המחלה כחלק מהעשר שנים.

ההוא מיבעי ליה לכדרכי חייא בר אבא: כלומר הפסוק האומר שיצחק היה בן 60 שנה כשילד את יעקב ועשיו, אינו בא ללמד על הזמן שעבר מנשואיו עד הלידה, אלא ללמד על השנים ששהה יעקב בבית המדרש של שם ועבר (14) ועל השנים ששהה בבית לבן (22). ומכאן שעל ה-22 שנה ששהה בבית לבן ולא קיים מצות כיבוד אב, הוא נענש בשהיית בנו יוסף במצרים 22 שנה עד שנפגשו, אבל על ה-14 שנה ששהה בבית המדרש לא נענש, משום שגדול תלמוד יותר יותר מכיבוד אב ואם!

(רבי חייא למד את כל זאת, מהפסוק הנ"ל ומהפסוק המדבר על שנותיו של ישמעאל ועוד, כמובא במגילה דף יז').

צדיק בן צדיק: הוא יצחק בן אברהם, אבל רבקה היתה בת לבן הרשע.

עתר = קלשון.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

טומטומים: איבר המין שלהם היה מכוסה בעור. טומטום אינו יכול להוליד (לדעת רבי יהודה לקמן פא', ולדעת רבנן אינו מצוי שיוליד -תוס'), ונעשה להם נס ונעשו איברי ההולדה שלהם ראויים להוליד.

אפילו 'בית ולד' (= רחם) אין לה: כלומר הרחם שלה היה קטן כשל ילדה קטנה שאינו ראוי לקבל הריון (-שבט הלוי).

לא שנו אלא בדורות הראשונים: שחיו שנים רבות אצלם צריך שהיית עשר שנים. אבל בדורות האחרונים שגיל החיים קצר יותר גם זמן השהייה קצר יותר.

שתי שנים ומחצה: דהיינו 30 חודשים, כנגד זמן של שלושה הריונות. הריון הוא 9 חודשים ובנוסף נצרך חודש לפני כל הריון בשביל זמן הכניסה להריון.

שלוש שנים: כנגד שלושה חגי 'ראש השנה' שבהם הקב"ה שומע את תפילת העקרות וגוזר על ההריון.

ליתנו להני כללי: אלא גם בדורות האחרונים הזמן הוא עשר שנים.

הגמרא חוזרת לדברי הברייתא בתחילת הסוגיא שאם שהה עשר שנים ללא ילדים יגרש את אשתו ואינה מפסידה כתובתה, כי יתכן שהוא אשם בדבר.

והאי שמא לא זכה להיבנות הימנה: כלומר מדוע ברור לגמרא שהיא ודאי לא אשמה בכך? הגמרא מתרצת שבגלל שהיא אינה מצווה על פריה ורביה אין זה עונש בשבילה, אבל איש המצווה על פריה ורביה ואינו יכול לקיימה זהו עונש בשבילו בגלל עוונותיו.

נסיב אייתא ואוליד בני: תתחתן עם אישה ותוליד בנים. והוא אמר להם אם הייתי זוכה לילדים הייתי מוליד מהאשה הראשונה שלי. וזוהי קושיא על דברי הגמרא שאדם יכול להיבנות מאישה שניה.

סוסכינתא: מחלה עקב עצירת השתן הגורמת לעקרות. הוא אמר להם שיתלו אותו בעמוד הארז של בית המדרש, ויצאה ממנו הפרשה ירוקה והתרפא. אמר על כך רבי אחא בר יעקב: 60 חכמים היינו בשיעורו של רב הונא וכולם התעקרו (בגלל שהאירך בשיעורו ולא יכלו לצאת לשירותים) חוץ ממני בגלל החכמה שהיתה לי לזהות את החולי ולרפאות אותו.

שני אין שלישי לא: במשנה כתוב שלאישה שהתגרשה בעקבות שלא ילדה ישנה רק אפשרות אחת להתחתן שוב, אך אם גם אז תשהה עשר שנים ללא ילדים לא תוכל להתחתן פעם שלישית משום שהיא כבר מוחזקת כעקרה. זוהי דעתו של רבי הסובר שבשני פעמים נוצרת 'חזקה', אבל רשב"ג חולק וסובר שצריך ג' פעמים.

מלה הראשון ומת: אישה שמלה את בנה ומת וכן את הבן השני ומת - לדעת רבי זו חזקה שהדם של משפחה זו אינו קרוש מספיק ולכן את הילד השלישי לא מלים משום סכנת נפשות. (יש אומרים שבשיגדל הילד ושוב לא תישקף סכנה לחייו ימולו אותו).

והתניא איפכא: ישנה ברייתא אחרת שהדעות בה הפוכות, משום שכל תנא חזר בו משיטתו ונקט כשיטת חברו. **והגמרא מיד מבררת:** איזו ברייתא נכתבה אחרונה והיא העיקר?

מעשה בארבע אחיות: שכל אחת מלה את בנה זה אחר זה. רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן העיד שרשב"ג אמר לרביעית שלא תמול. מכאן שלדעת רשב"ג בשלוש פעמים היו חזקה.

ודלמא אי אתיא שלישית: אם היתה באה האחות השלישית לשאול אותו גם לה היה אומר שלא תמול? **הגמרא מתרצת:** לכאורה כל החידוש בעדותו של רבי חייא היא לומר שרשב"ג סובר שבשלוש פעמים נקבעת חזקה.

ודלמא הא קמ"ל שאחיות מחזקות: יתכן שעדותו של רבי חייא בר אבא על דברי רשב"ג לחדש שאפילו שכל אחות מלה את בנה שלה - יש כאן חזקה על כל המשפחה שיש להם דם שאינו נקרוש. נכפין = מחלת הנפילה.

מאי הוה עלה: מהי ההלכה בכמה פעמים חזקה?

א"ל אביי: לרב יצחק בר יוסף שסיפר את המעשה בשם רבי יוחנן: שים לב שאתה מתיר גם איסור מלאכה ביוה"כ שחל בשבת (אם אסור למול את התינוק משום חולי אז מילתו אינה דוחה שבת), וגם סכנה (שלא ימות).

אביי סמך על דבריו של רבי יצחק והתחתן עם 'חומה' שמתו שני בעליה הקודמים, וכתוצאה מנישואין אלו מת אביי. **אמר על כך רבא:** הרי אביי עצמו אמר שיש לסמוך רק

על דברי אבין בשם רבי יוחנן, אבל לא על דברי רב יצחק ('יצחק האדום') בשם רבי יוחנן. משום שאבין היה חוזר על תלמודו ורב יצחק לא. בנוסף, ישנו חילוק בין מילה לכישואין.

רפי דמא = דם רפוי שאינו נקרש. קמיט דמא = דם שנקרש.

מעיין גורם: ישנו חולי לאישה באותו מקום שגורם מחלת מוות לבעל. **מזל גורם:** נגזר על אישה זו להיות עניה ולכן מתים בעליה בכדי שלא תהיה לה פרנסה על ידם (-הרא"ש). הנפקא מינה בין הטעמים: כשמת הבעל ללא קשר לביאה (כגון מהאירוסין, או שלא כתוצאה ממחלה) שאז זהו משום המזל ולא משום המעיין.

א"ל רב יוסף בריה דרבא לרבא: שאלתי את רב יוסף האם הלכה כרבי בחזקה? ואמר לי כן, ושוב שאלתי האם הלכה כרשב"ג? ואמר לי כן. האם הוא צחק עלי? **אמר לו:** ישנן משניות שסותמות כרבי וישנן שסותמות כרשב"ג, משום שיש מקרים שנוקטים להלכה כרבי ויש מקרים שנוקטים כרשב"ג.

מי שלקה ושנה: וחטא שוב פעם שלישית - לאחר שקיבל פעמיים מלקות - באותה עבירה חמורה שחייבים עליה כרת, מכניסים אותו לצינוק (= כיפה) וגורמים למותו.